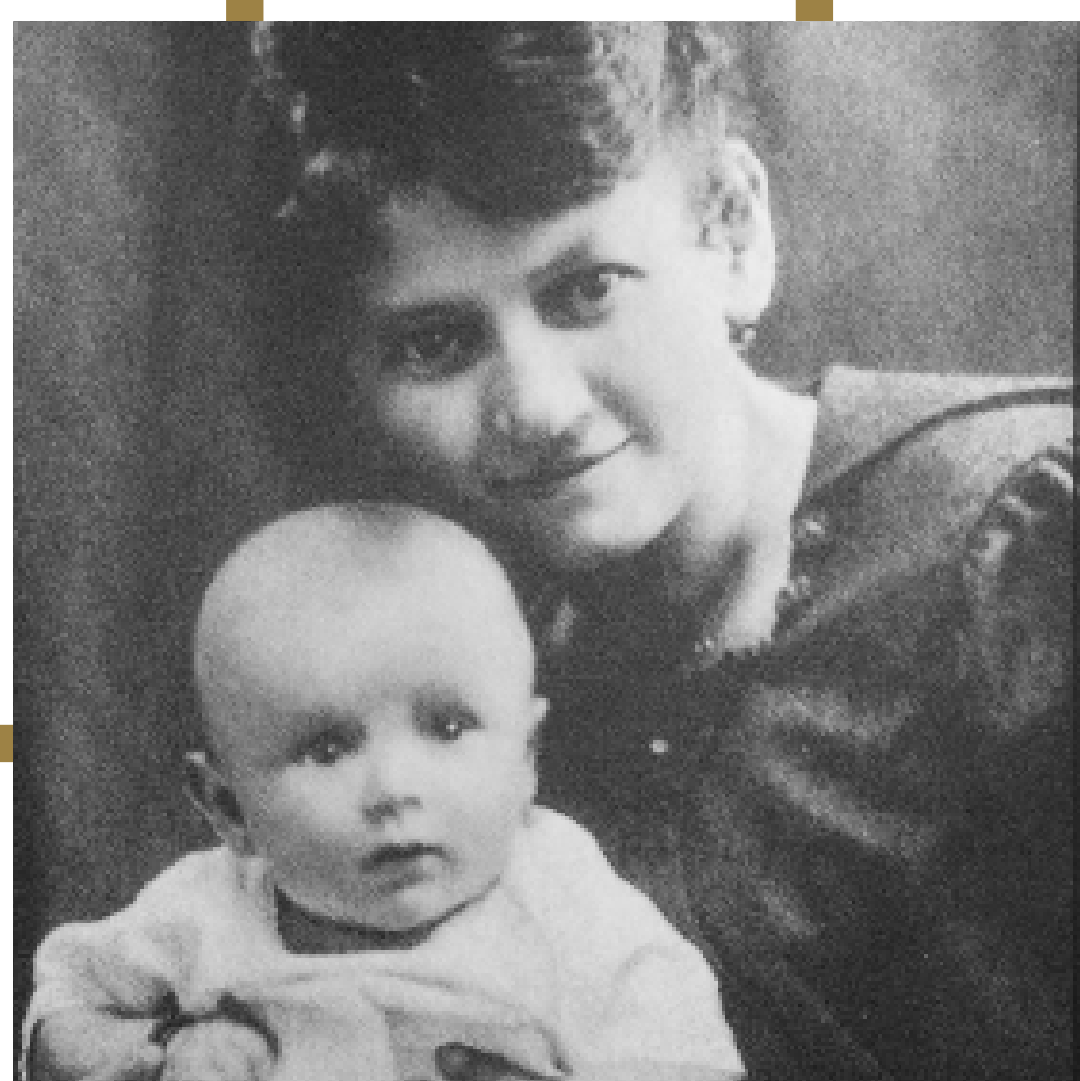
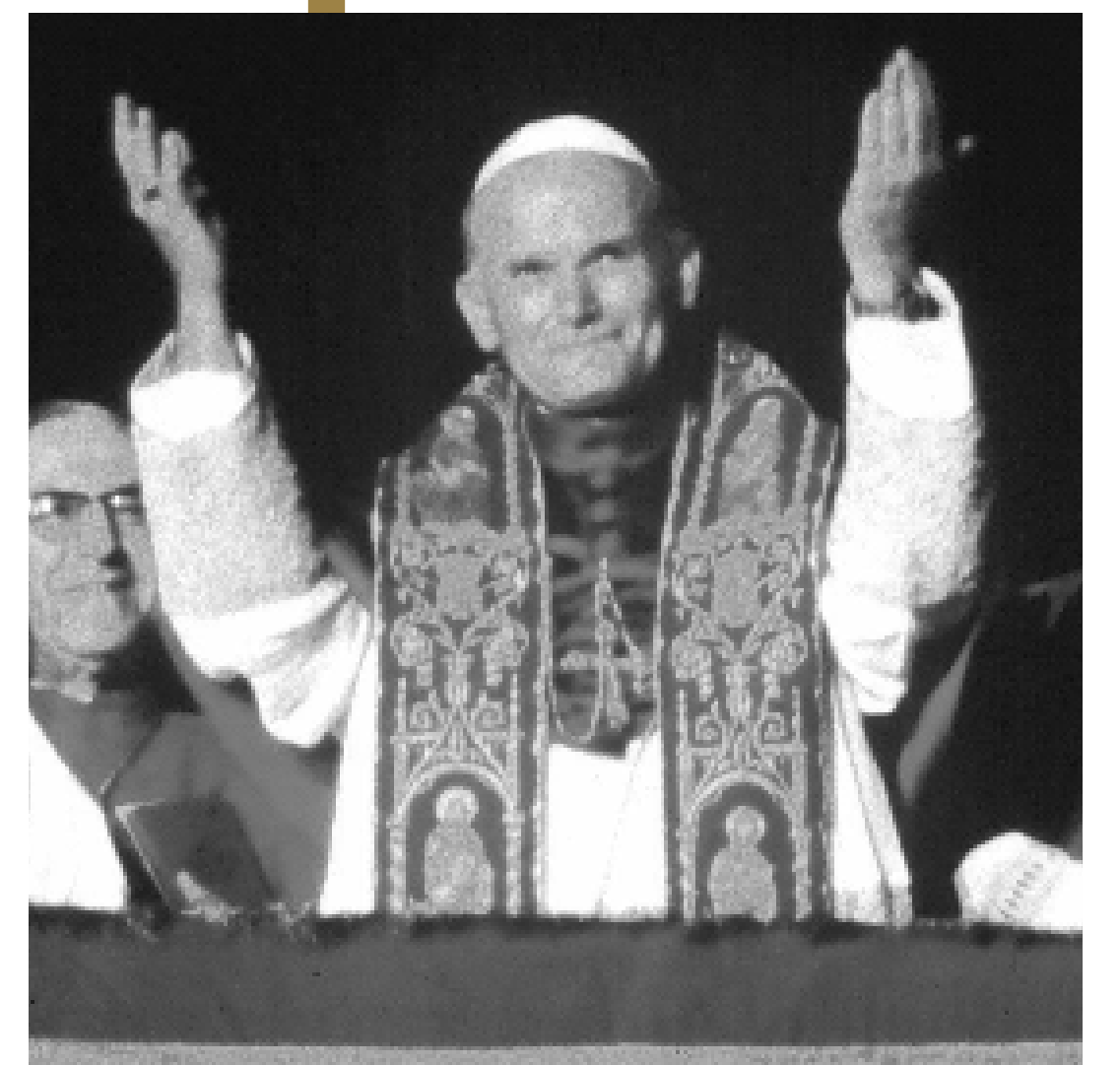
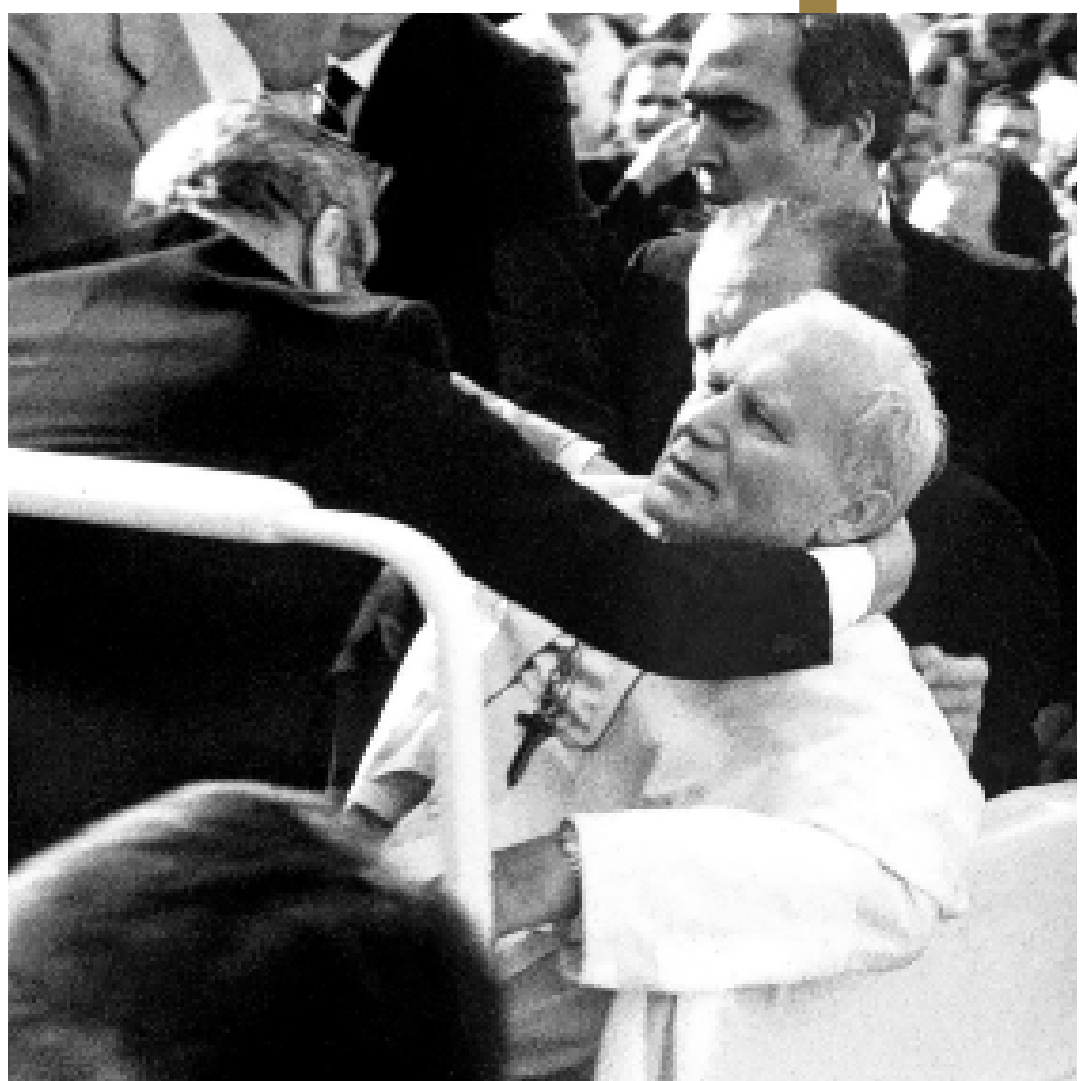
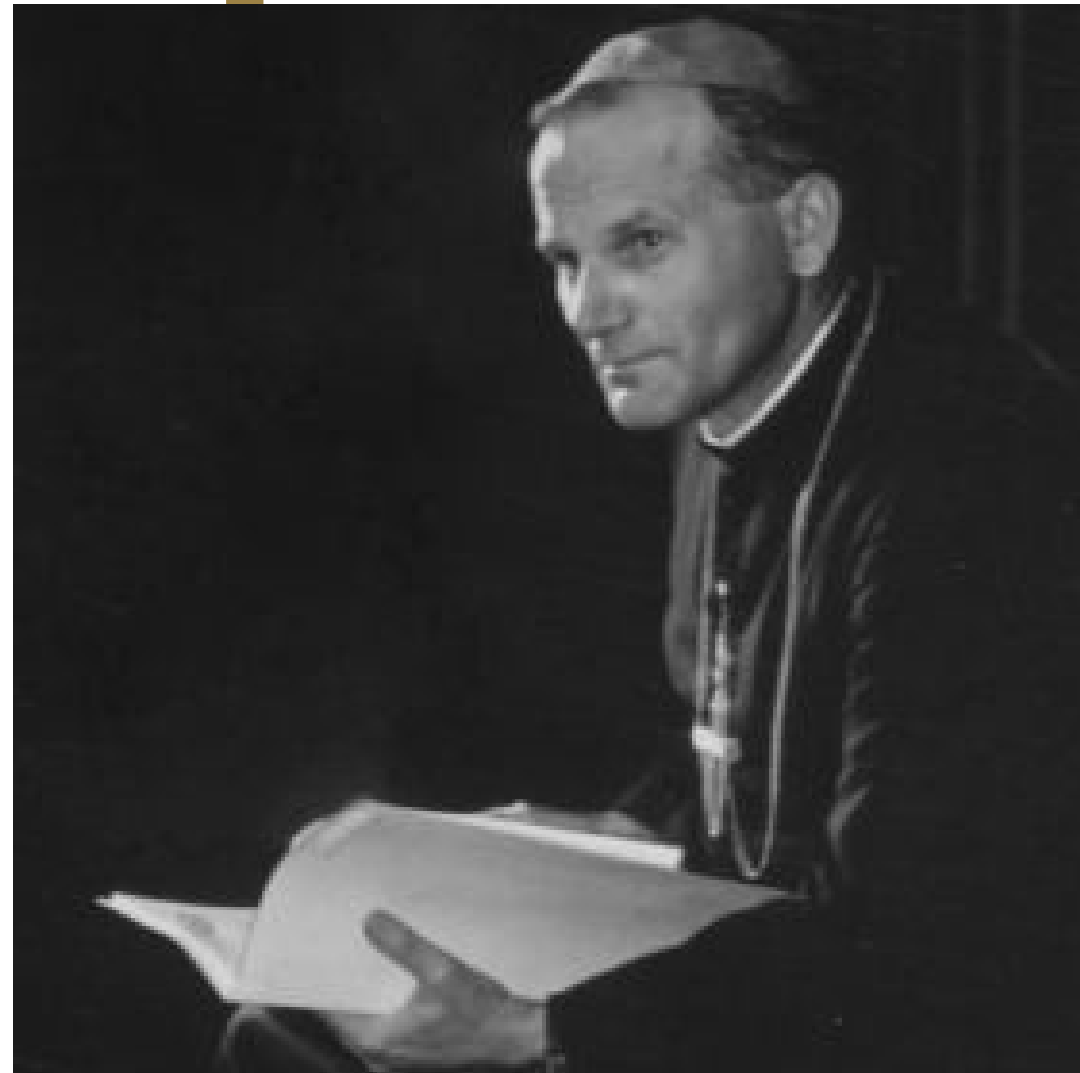

JP2

karol wojtyła
#narodziny

wystawa Centrum Myśli Jana Pawła II

#lolek

”*Moje lata chłopięce i młodzieńcze łączą się przede wszystkim z postacią ojca, którego życie duchowe po stracie żony i starszego syna niezwykle się pogłębiło. Patrzyłem z bliska na jego życie, widziałem, jak umiał od siebie wymagać, widziałem, jak klękał do modlitwy. To było najważniejsze w tych latach, które tak wiele znaczą w okresie dojrzewania młodego człowieka.*

André Frossard, „Nie lękajcie się”. Rozmowy z Janem Pawłem II

18 maja 1920 roku – trwa wojna polsko-bolszewicka. W Wadowicach, w dwupokojowym mieszkaniu przy rynku przychodzi na świat Karol Wojtyła zwany Lolkiem. Jego brat, Edmund, ma już prawie 14 lat. Cztery lata wcześniej, tuż po urodzeniu, umiera siostra Karola – Olga.

Z ojcem – wojskowym – Lolek wędruje po górach. Brat zabiera go na mecze piłkarskie. Zamiłowanie do gór i sportu zostaje mu do końca życia. Lolek chodzi do męskiej szkoły powszechnej, a potem do gimnazjum. Ma sporo kolegów, z którymi się uczy i gra w piłkę. Jest wyjątkowo zdolny, interesuje się literaturą i teatrem. Rozwija swoją pasję aktorską, grając w różnych teatrach: szkolnym, parafialnym oraz w Amatorskim Teatrze Powszechnym Mieczysława Kotlarczyka.

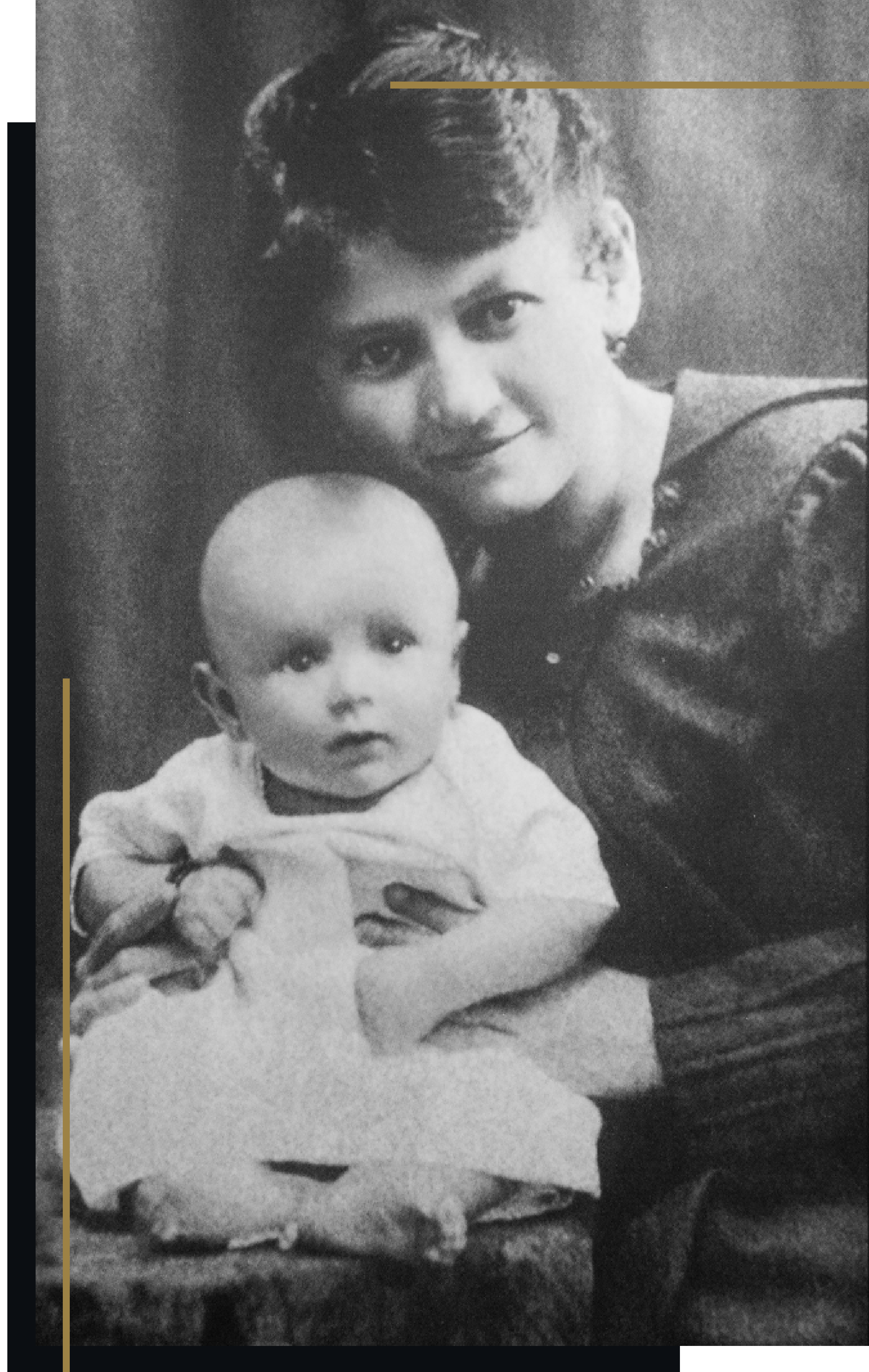
W wieku niespełna dziewięciu lat traci matkę. Kolejnym ciosem jest śmierć brata, trzy lata później. Aż do ukończenia gimnazjum Lolek mieszka z ojcem w Wadowicach. Zostaje ministrantem, przyjmuje szkaplerz karmelitański. Po maturze przeprowadzają się do Krakowa, gdzie rozpoczyna wymarzone studia na polonistyce.

▲ Wojtyłowie mieszkali w dwóch pokojach w kamienicy po prawej stronie kościoła należącej do Żyda Chieła Bałamutha. Rynek w Wadowicach – widok na magistrat oraz kościół Ofiarowania Najświętszej Marii Panny, pocztówka z 1908 r. Fot. Polona.pl

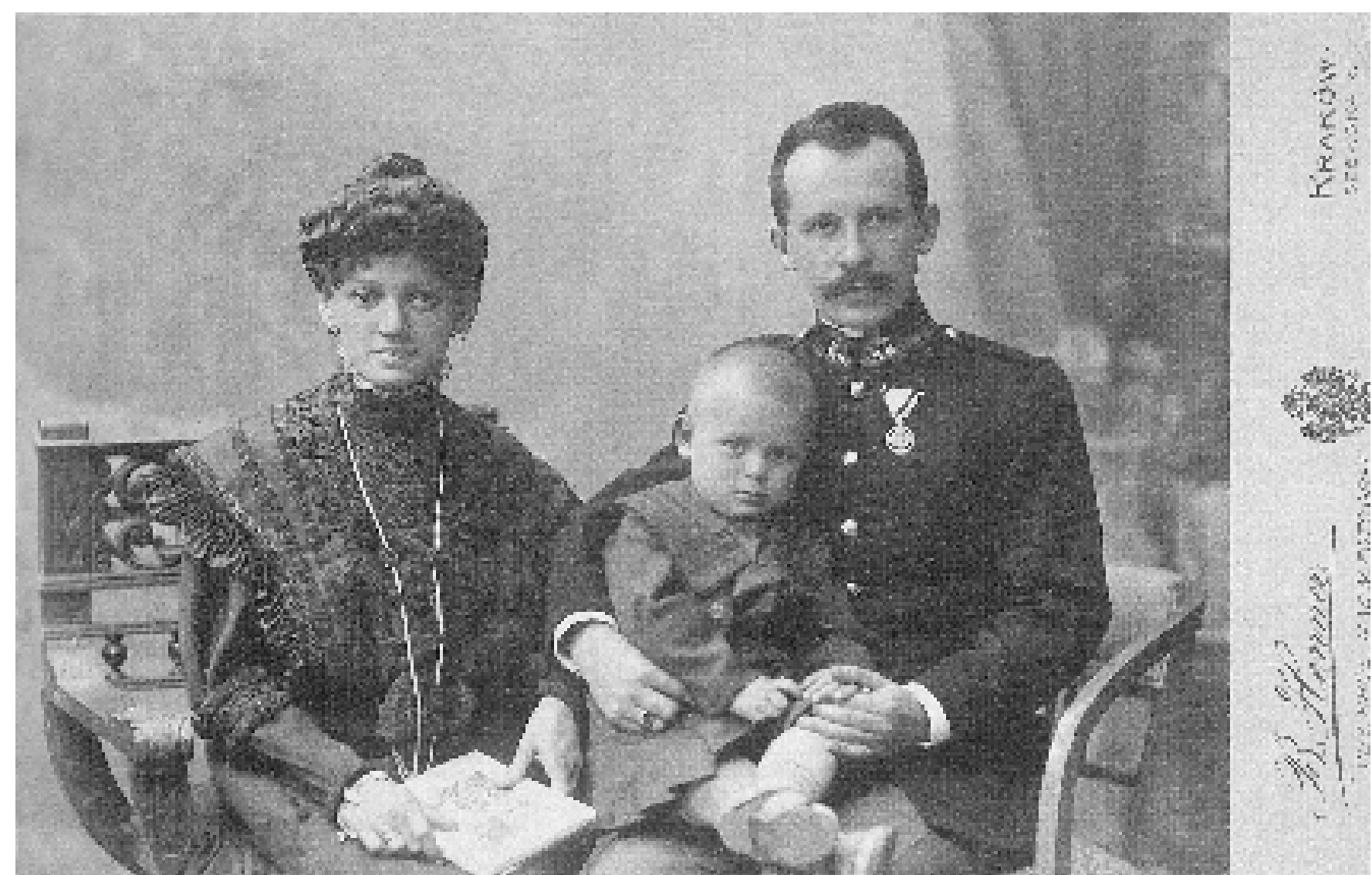
▲ Karol Wojtyła (pierwszy z lewej u góry) z kolegami z gimnazjum. Fot. PAP/Reprodukcja Wojciech Kryński

▲ Emilia była piątym z trzynastoorga dzieci rodziny rzemieślniczej i wychowała się w Krakowie. Po ślubie zajmowała się domem, a dorywczo – krawiectwem. Została pochowana wraz z mężem na cmentarzu Rakowickim. Fot. archiwum, domena publiczna

”*Myśmy grali w piłkę nożną w tych uliczkach obok kościoła, a ksiądz proboszcz nas przepędzał, bo bał się, żebyśmy mu nie rozbili tych pięknych witraży.*

Eugeniusz Mróz, kolega Lolka

▲ Starszy brat Karola Edmund z rodzicami. Karol urodził się po przeprowadzce do Wadowic. Fot. archiwum, domena publiczna

Dnia 4 grudnia br. zmarł po ciężkiej, choć tylko 4 dni trwającej chorobie na ciężką septyczną płonicę lekarz sekundariusz Powszechnego Szpitala Miejskiego dr Edmund Wojtyła. Tej zabójczej dla niego choroby nabawił się przy tożu szpitalnym ciężko chorej na płonicę pacjentki, którą chciał wyrwać ze szponów śmierci, (...) Cześć Jego pamięci!

Z protokołu posiedzeń Rady Miejskiej miasta Bielska

#karol

” Za każdym razem, gdy spotykam robotników fizycznych, nie mogę powstrzymać się od zwierzenia, że wielką łaską, której doznałem w życiu, była prawie czteroletnia praca w kamieniołomach i w fabryce.

Jan Paweł II, Gabon (Afryka), 1982 r.

Rok 1939. W czerwcu Wojtyła kończy pierwszy rok polonistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. 1 września Niemcy napadają na Polskę. Uczelnia zostaje zamknięta.

Okupanci wydają nakaz pracy. Karol kruszy kamienne bloki kilofem i wozi je na taczkach w Zakładach Sodowych Solvay w Krakowie. Przerwy w pracy wykorzystuje na lekturę i modlitwę. Codziennie rano uczestniczy we mszy świętej w kościele na Dębnikach. Potem w chodakach i drelichowym ubraniu, z przewieszonym przez ramię chlebakiem rusza do pracy.

W czasach wojny teatr jest sposobem walki – podtrzymuje ducha w narodzie. Karol łączy pracę fizyczną z występami w spektaklach Teatru Rapsodycznego. Zapowiada się na znakomitego aktora. W tym okresie pisze także swoje młodzieńcze wiersze oraz dramaty.

” W zimie 1941 roku Mietek Kotlarczyk z Zosią, żoną swoją, przyjechali i zamieszkali razem u Karola. I te sutereny nazwaliśmy katakumbami. [...] i tam powstało – w domu Karola – siedem premier teatru podziemnego, tajnego, rapsodycznego.

Halina Królikiewicz-Kwiatkowska,
aktorka Teatru Rapsodycznego

◀ Okupanci uderzyli również w polską kulturę. Niszczenie pomnika Adama Mickiewicza stojącego na krakowskim rynku, 1940 r.
Fot. Polona.pl

◀ Karol – robotnik w czasie okupacji. Fot. PAP/Reprodukcja Jakub Grelowski

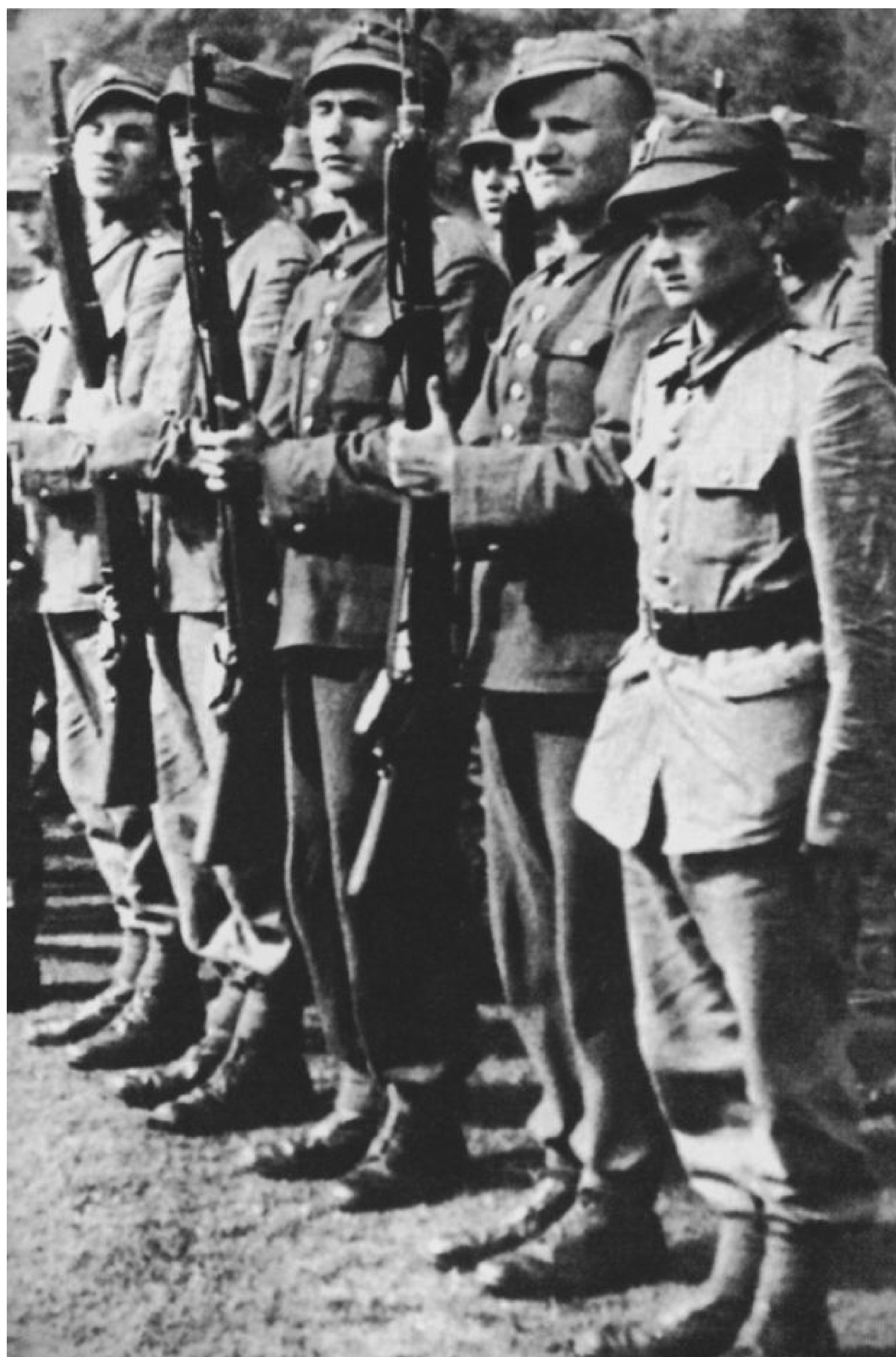
▲ Krakowskie Zakłady Sodowe „Solvay”. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

▼ Mieczysław Kotlarczyk – twórca Teatru Rapsodycznego. Za występy w spektaklach w czasie wojny mogła grozić nawet wywózka do obozu koncentracyjnego. Fot. archiwum, domena publiczna

▼ W Orędziu do Narodu opublikowanym dzień po wybuchu II wojny światowej prezydent Ignacy Mościcki zagroził do boju i wyrażał nadzieję na zwycięstwo. Gazety z 2 września 1939 r. Fot. Polona.pl

▼ 19-letni Karol Wojtyła na dwa miesiące przed wybuchem II wojny światowej na obozie szkoleniowym we wschodniej Polsce (dzisiejsze tereny Ukrainy), 1939 r. Fot. archiwum, domena publiczna

#ksiądz

”

Powołanie, które dojrzewa w takich okolicznościach, nabiera nowej wartości i znaczenia. Wobec szerzącego się zła i okropności wojny sens kapłaństwa i jego misja w świecie stawały się dla mnie nadzwyczaj przejrzyste i czytelne.

Jan Paweł II, Dar i tajemnica

W 1942 roku nadal trwa wojna. „Tylu rówieśników ginie, a dlaczego nie ja?” – Karol pyta sam siebie. Porzuca marzenia o teatrze i wstępuje do konspiracyjnego seminarium duchownego. Kontynuuje pracę w Solvayu aż do „czarnej niedzieli” – 6 sierpnia 1944 roku Niemcy aresztują młodych mężczyzn w obawie przed powstaniem podobnym do warszawskiego. Nie zaglądną do sutereny, w której mieszka Karol.

Krypta św. Leonarda na Wawelu. 2 listopada 1946 roku. Wojtyła odprawia mszę świętą prymicyjną. Dzień wcześniej otrzymuje święcenia kapłańskie z rąk abpa Adama Sapiehy. Zaraz potem zostaje wysłany na dwuletnie studia do Rzymu.

Niegowić w gminie Gdów. Rok 1948. Do wiejskiego kościoła dociera nowy wikariusz – ks. Wojtyła. Przekraczając granicę parafii, całuje ziemię. Po roku zostaje wezwany z powrotem do Krakowa, do parafii św. Floriana. Wygłasza konferencje dla studentów, zakłada chórki młodzieżowy, organizuje wycieczki. Następnie zostaje skierowany do pracy naukowej i przygotowuje habilitację. Zaczyna wykłady na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

”

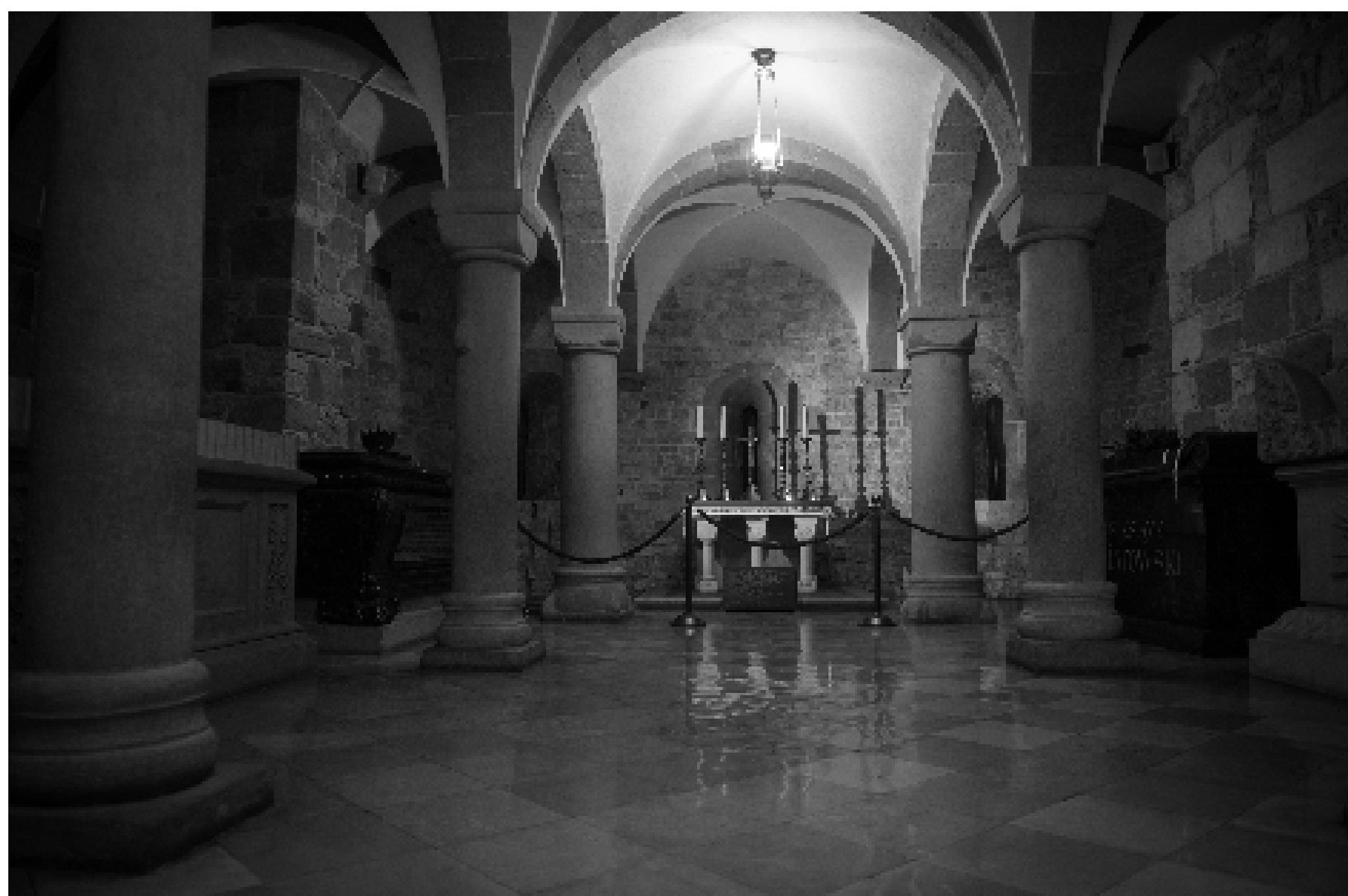
Byłem wówczas przeorem na Jasnej Górze. I pamiętam, przyjeżdżał z młodzieżą ksiądz z Krakowa – Wojtyła. To był właściwie fenomen. Bo przedtem nie było tych pielgrzymek w dzisiejszym znaczeniu. Były te stare, tradycyjne tzw. kompanie, z orkiestrami. A tu nagle przyjeżdża grupa młodzieży z jakimś księdzem w spodniach, na rowerach.

o. Jerzy Tomziński, paulin

▲ Kardynał Adam Sapieha przyjął Karola do seminarium, a od 1944 r. zapewnił klerikom schronienie. Przyspieszył święcenia Wojtyły, by wystąpić go na studia do Rzymu. Był nazywany Księciem Niezłomnym za swoją postawę w czasie okupacji. Fot. Polona.pl

▼ Krypta św. Leonarda, w której ks. Karol Wojtyła odprawił swoje pierwsze msze święte. Fot. Flickr, Episkopatnews

▲ Ważnym elementem pracy z młodzieżą były wyjazdy w góry, na kajaki oraz pielgrzymki. Fot. PAP/Reprodukcja

▲ Po wojnie zapanował w Polsce ustrój komunistyczny, ograniczający wolność obywatelską i religijną. Polska została podporządkowana ZSRR. Fot. Polona.pl

”

Tam była sala widowiskowa ze sceną, ale próby odbywały się przy lampie naftowej w nieogrzewanej sali, bo nie było jeszcze prądu wtenczas w Niegowici. Wszystko zresztą przy lampkach naftowych. Ale na samo przedstawienie to chłopcy postarali się o stare, polniemieckie dynamo. Duże. Na strychu budynku zawsze dwóch obracało i na scenie się prąd świecił.

Maria Trzaska, mieszkanka Niegowici, o przedstawieniach reżyserowanych przez ks. Wojtyłę

#wujek

”

Tak więc naprzód ruszyliśmy kajakiem po falach rzeki, a potem ciężarówką, która wiozła wory z młką, i tak dotarłem do Olsztyńka. Pociąg do Warszawy odchodził późno w nocy.

Jan Paweł II, *Wstańcie, chodźmy*

Lipiec 1958 roku. Wojtyła odpoczywa na splotwie kajakowym z młodzieżą na Mazurach. Młodzież nazywa go „Wujkiem”. Kiedy przychodzi wezwanie od prymasa Wyszyńskiego, jedzie do Warszawy, gdzie dowiaduje się o nominacji biskupiej. „Eminencjo, ja jestem za młody, mam dopiero 38 lat” – mówi. „To jest taka słabość, z której się szybko leczymy” – słyszy w odpowiedzi.

W tym czasie komuniści budują Nową Hutę – dzielnicę Krakowa zaplanowaną jako modelowe założenie komunistycznej urbanistyki. Mieszkańcy domagają się kościoła. Dostają pozwolenie na budowę, ale decyzja zostaje szybko cofnięta. Wokół postawionego na miejscu budowy krzyża tłum gęstnieje. Służby brutalnie tłumią protest. Młody biskup nie daje za wygraną. W 1967 roku wbija pierwszą łopatę, a dziesięć lat później konsekruje nowy kościół, zwany Arką Pana.

Jasna Góra, rok 1966. Na wałach jasnogórskich gromadzi się episkopat, a na błoniach – rzesze wiernych. To kulminacja obchodów Millenium Chrztu Polski. „Oddajemy więc Tobie w niewolę miłości całą Polskę” – prymas Stefan Wyszyński zawierza Ojczyznę Matce Bożej. Krakowski biskup jest dla prymasa silnym wsparciem w realizacji obchodów milenijnych.

▲ Ważnym elementem przygotowania do Millenium Chrztu Polski była peregrynacja obrazu Matki Bożej Częstochowskiej po całym kraju. Fot. PAP/Andrzej Kossobudzki Orłowski

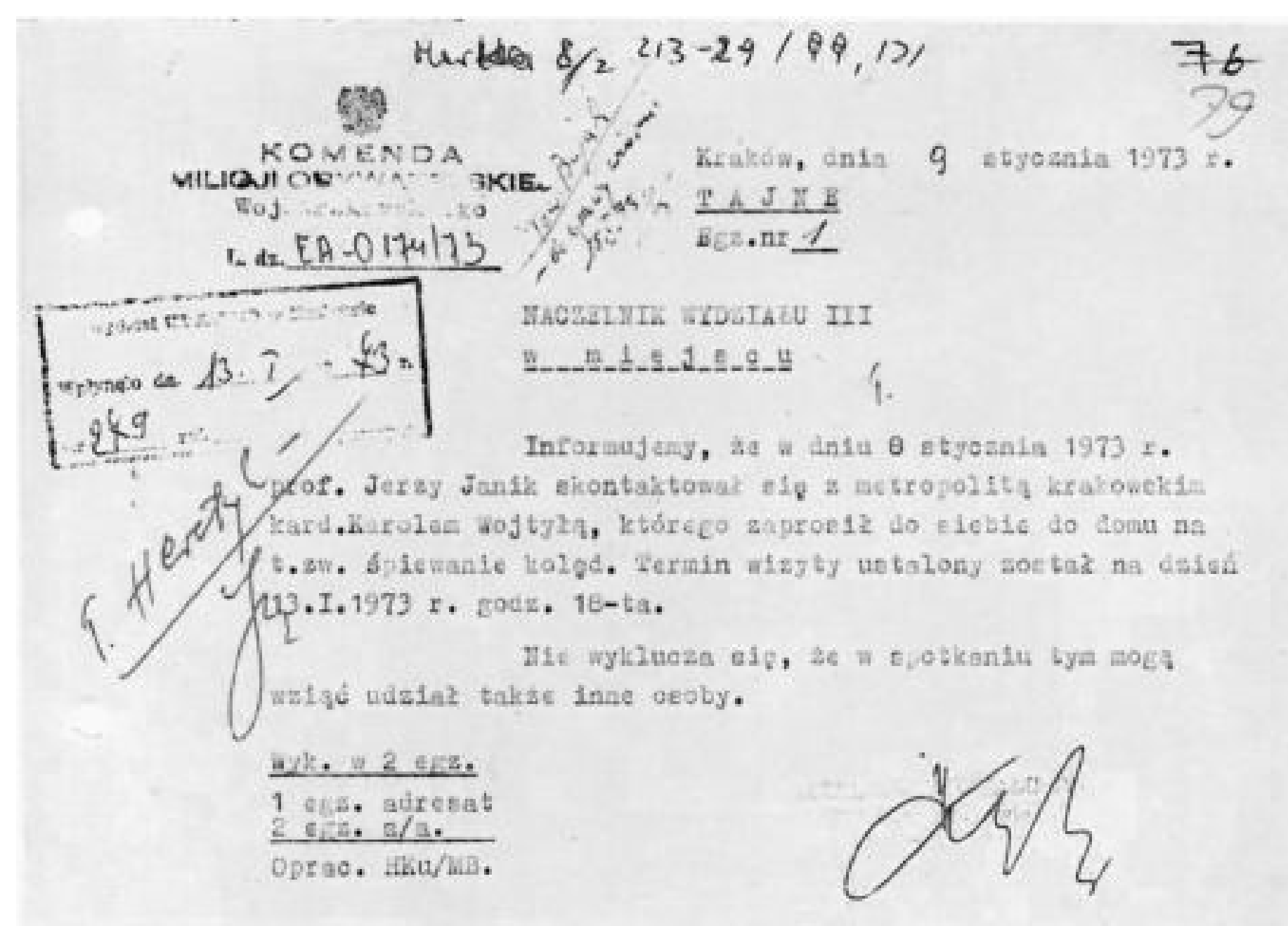
▲ Kraków, 1969 r. Arcybiskup Krakowa wmurowuje kamień węgielny pod budowę kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski (Arka Pana) w Nowej Hucie. Fot. PAP/Reprodukcja

▲ „Prostował nasze narzeczeńskie drogi” – wspominała krakowski duszpasterz młodzieży jedna z uczestniczek wypraw z bp. Wojtyłą. Fot. PAP/Reprodukcja Jakub Grelowski

▲ Nominacja biskupa zastała ks. Wojtyłę na wyprawie kajakowej. Po załatwieniu formalności w Warszawie i Krakowie wrócił na Mazury. Fot. PAP/Reprodukcja Jakub Grelowski

▼ Relacje nawiązane podczas pracy duszpasterskiej „Wujek” utrzymywał przez lata. Nie uszły one uwadze służb bezpieczeństwa.

”

Kiedy wrócił po nominacji, od razu oświadczył, że Wujek zostanie Wujkiem.

Teresa Malecka, duszpasterstwo ks. Karola Wojtyły

► Czas spędzony w samochodzie bp Wojtyła wykorzystywał na czytanie i przygotowywanie tekstów. Przed siedzeniem miał w tym celu zamontowaną lampkę. Fot. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II